

Черешня в житті

Василь Шкляр

У неділю мама з татом приїхали з Лисянки і привезли мені новесенького картузика-семиклинку, ще й не простого, а коверкотового. Татові пошили костюм, а з клинців, які zostалися, вийшло два картузи — йому і мені.

І такою любовою та гарною була мені та обнова! Один гудзик на маківці чого вартий — кругленький, тверденький, видно, копійка в ньому зашита.

Я тут же зодягнув картуза і подався до ставка. Там завжди бовталася дітвора, то хай побачить, що в мене на голові не якийсь там "оладок", а коверкотовий картуз. Аж пахне новеньким крамом.

На вулиці мене перестрів Толя Оверко (діда його звали Оверком, то це ім'я пристало й до нього). Раніше він ніколи не товаришував зі мною, був років на три старший, а тут підійшов перший, як рівний до рівні. Видно, в картузі я подорослішав.

— Здоровий зноси та в кращий вберися! — сказав Оверко.

— Спасибі.

Він, не питаючись, зняв з мене картуза й наміряв на себе. Насилу нацупив його на свою головешку, у мене аж тенькнуло серце: розтягне. А потім ще покрутив у руках, прискалив хитреньке око й сказав сам до себе:

— Підійде.

— Нащо? — вигукнув я і вихопив у нього обнову.

Оверко злодійкувато роззирнувся довкола, а тоді зашепотів, хоча поблизу нікого не було:

— У Яги пристигла черешня. Сам бачив, як червоніє на вершечку.

— Не може бути, — сказав я, передчуваючи щось лихе.

— Сам бачив, — повторив Оверко і ще раз оглянувся навсібіч. — Може, зарвемося? Повний картуз нашелепаємо.

— Ні, — похитав я головою. — Переведемо, він же новий.

— Так би й сказав, що Яги боїшся, а то... — Оверко глянув на мене, як на слимака.

— Не боюся! — вигукнув я ображено, бо це таки була правда — Яги я боявся.

Худюща, зігнута, як ключка, жила баба самотиною край вигону в маленькій хатині. Може, та хатина була навіть на курячих лапках, але вона ховалася за густими кущами бузку, жовтої акації, калини, то лапок я не бачив. На подвір'ї у баби росла всяка всячина — бугила, любисток, глуха кропива, дереза, — видно, їй було байдуже до всього того, то вона й не чепурила своє обійстя. І не мала баба ні дітей, ні онуків, не було кому топтати бур'яни на її подвір'ї, через те й росли вони, як коноплі, вгору та вгору. Може, єдине, що вона мала, — це ранню черешню, та й та, ніби цураючись баби, росла далеко від хати, майже в кінці городу.

Однак лише старші хлопці наважувалися поласувати її черешнями, а я боявся старої, дарма що вона ледве пересувала ноги. Здавалося, що то не горб випинався у неї

на спині, а замасковані крила.

Страшною і таємничою була ця баба, того ми й прозвали її Ягою.

Отож хай їм грець, тим черешням.

Але ж і боягузом не хочеться виглядати перед Оверком. Картуз же на мені, як у дорослого дядька.

— Рушили? — наполягав Оверко.

— Та...

— Макуха.

— Я картуза не дам.

— Добре, не даси. Так наїмося, і все.

— Вони ще зелені, — хапався я за соломинку. Здавалося, Оверко брав мене з собою лише для того, щоб, коли доведеться тікати, Яга вхопила мене. Він-бо прудкіший.

— Ні, ти страхопуд, — безнадійно зітхнув Оверко, і те зітхання мене dokonало. Якби він сказав це злостиво, я б образився і пішов до ставка. А так...

— Стиглі, кажеш?

— Якщо зелені, повернешся назад.

І за кілька хвилин ми вже кралися поза городами до володінь баби Яги. Ген вона, черешня. Росте в житі. Шкода толочити, але що вдієш. На вершечку дерева, справді, червоніли ягоди.

Ми залягли в житі і довго придивлялися до подвір'я баби Яги. Ніде нікого. Тільки жито шуміло якомсь погрозово, і мені ввижалося, що десь у ньому причаїлася Яга. Недарма ж кажуть, що в житі водяться лоскотухи. А Яга й лоскотухи з одного поріддя.

В грудях у мене хололо, серце підкотилося десь аж до горла й не давало дихати. Я ладен був усе літо не їсти черешень, тільки б дременути зараз світ за очі...

— За мною, — шепнув Оверко і кинувся до черешні, лишаючи в житі слід. Він, мов кішка, видерся на дерево, а за хвилю, не пам'ятаю вже як, опинивсь біля нього і я.

Черешні були гіркими. Видно, ще не достигли, хоча вже й почервоніли. А може, мені так здавалося, бо хіба розсмакуєш, коли твоя душа в п'ятах? Як би там не було, але черешні гірчили, і я вже хотів сказати про це Оверкові, щоб швидше дати драла. Та раптом мене батогом урепіжив його крик:

— Яга!

Оверко грудкою упав у жито, і за ним тільки смуга лягла. Я й собі стрибнув з черешні, і тут сталося найстрашніше. Мій коверкотовий картуз зачепився за гілку, злетів з голови й повис на черешні...

Роздумувати не було коли. Щось набагато сильніше, ніж жаль за картузом, підхопило мене і понесло вслід за Оверком. Жито перевеслами хапало мене за ноги, я падав, котився, схоплювався і знову мчав куди очі бачать...

Зупинився аж у Карашовій балці, звідки не видно було й села, і тільки тоді відчув, як мені гірко. Додому хоч не з'являйся.

Уже надвечір, коли страх розвіявся, а натомість У грудях піднімалась до горла давка образу — на Оверка, на себе, на бабу Ягу, на весь світ! — я таки наважився і

підкрався до бабиного городу. Але картуза на черешні не побачив. Не було його й під черешнею.

"Ну, тепер все, тепер вона знайде мене через картуз, — думав я, і від того якась комашня лазила по моїй спині холодними лапками. — Та й удома не минути прочуханки..."

Але вдома — то півбіди. Сказав, що картуза посіяв десь на ставку, мама погримала вечір, а батько тільки проказав спересердя: "Ну, то ходитимеш без картуза, як така роззява!" Та й усе.

А от баба Яга... Вона не йшла мені з думок, її тінь весь час блукала за моїми плечима. Навіть ночами снилося, що літає вона, сидючи на картузі...

Я обминав її обійстя десятою дорогою, вечорами боявся навіть на вулицю виходити. Та щось нашіптувало мені на вухо, що це все так не минеться, рано чи пізно ми з нею зустрінемося. І таки зустрілися.

Це сталося днів через десять після тієї клятої оказії з черешнею. Моя пильність уже почала дрімати, і якось увечері проходив я повз двір баби Яги.

"Ну її к бісу,—думав, — нічого вона мені не заподіє. Не тремтіти ж увесь вік! Це що ж виходить? Забрала картуза, а мені до всього ще й селом не можна ходити? "

Отак заспокоюю себе, а як наблизився до її двору, то очі самі мимохіть заплющилися, і вуха заворушилися од напруги.

І раптом чую:

— Миколовичу, пожди, Миколовичу!

То гукала Яга. Я спершу й не второпав, що Миколович — це мене так по батькові. Глянув на Ягу і хотів було чкурнути що є духу, проте прикипів до землі й не міг зрушити з місця.

Вона, як примара, видибала з двору і знов покликала:

— А йди-но сюди, Миколовичу. Чого ти цураєшся баби? А я бачу — на батькові твоєму, Миколі, картузик з такого краму, як і цей, то, думаю, мабуть, твій.

Баба поволеньки дибала до мене, і я ще віддалік побачив, що її обличчя зморщене, як сушене яблуко, — а на ньому ворушилося двоє вицвілих очей.

— Я ось тобі, Миколовичу, черешеньок нарвала, достигли вже.

Яга простягла руку, і тільки тоді я побачив, що вона тримає мого картуза, а в ньому на газетці — купка черешень...